

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De S. Fortunato Tudertino episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

DE S. FORTVNATO TVDERTINO EPISCOPO.
 VITA S. FORTVNATI TVDERTINI EPISCO-
 PI, PER D. GREGORIVM PAPAM SCRIPTA.

825

Lib. I. Dialog. Cap. 10.

VENERABILIS quidam vir in Tuscia partibus fuit, Fortunatus nomine, Tudertinae antistes ecclesiae: qui in effugandis spiritibus immensa virtutis gratia pollebat, ita ut nonnunquam ab obsessis corporibus legiones demonum pelleret, & continuo orationis studio interus, obiectas contra se eorum multitudines superaret. Huius viri familiarissimus fuit Iulianus, nostrae ecclesiae defensor, qui ante longum tempus in hac vrbe defunctus est. Cuius ego quoque hoc didici relatione, quod narro: quia saepe gestis illius vsu familiaritatis intererat, eiusque post memoriam ad instructionem nostram, quasi faui dulcedinem in ore retinebat.

Octobris 14
 Vita S. Fortu-
 nati vir-
 tus aduer-
 sus demo-
 nes.

Matrona quaedam nobilis in vicinis partibus Tusciae nurum habebat: quae intra breue tempus, quo filium eius acceperat, cum eadem socru sua ad dedicationem oratorij beati Sebastiani martyris fuerat inuitata. Nocte vero eadem, qua subsequente die ad dedicationem praedicti oratorij fuerat processura, voluptate carnis deuicta, a viro suo sese abstinere non potuit. Cumque mane facto conscientiam deterreret perpetrata carnis delectatio, processionem vero imperaret verecundia: plus erubescens vultum hominum, quam Dei iudicium metuens, cum socru sua ad dedicationem oratorij processit. Mox vero, ut reliqui beati Sebastiani martyris oratorij ingressi sunt, eandem praedictam matronam malignus spiritus arripuit, & coram omni populo vexare coepit. Eiusdem vero oratorij presbyter, dum eam vehementissimè vexari conspiceret, ex altari protinus sindonem tulit, eamque operuit: sed & hunc similiter repente diabolus inuasit. Et quia ultra vires voluit quicquam praesumere, compulsus est & ipse cognoscere in sua vexatione, quid esset. Hi vero, qui aderant, puellam in manibus ex oratorio sublatam, ad domum propriam reportauerunt. Cumque hanc antiquus hostis vexatione continua vehementer attereret, propinqui sui eam carnaliter amantes, & amando persequentes, ad obtinendum salutis remedium maleficis tradiderunt, ut eius animam funditus extinguerent, cuius carni magicis artibus ad tempus prodesse conarentur. Ducta est itaque ad fluuium, atque in aquam mersa: ibique diutius incantationibus agere malefici moliebantur, ut is, qui eam inuaserat, diabolus exiret. Sed miro omnipotentis Dei iudicio, dum arte peruersa vnus ab ea repellitur, in eam subito legio intrauit. Coepit ex hoc illa tot moribus agitari, tot vocibus clamoribusque perstrepere, quot spiritibus tenebatur. Tunc inito consilio, parentes eius suae perfidiae culpam fatentes, hanc ad venerabilem virum Fortunatum Episcopum deduxerunt, eique reliquerunt. Qua ille suscepta, multis se diebus ac noctibus in orationem dedit, tantoque annis precibus incubuit, quanto & in vno corpore contra se assistere legionis aciem inuenit. Quam post non multos dies ita sana atque incolumem reddidit, ac si in eius proprium diabolus nunquam habuisset.

En vt punit
 Deus irre-
 uerentiam
 loco sacro
 exhibitam,

Legionem
 demoni &
 forma ex-
 pellit S. For-
 tunatus.

Alio quoque tempore idem vir, omnipotentis Dei famulus, ex obfesso quodam homine immundum spiritum excussit. Qui malignus spiritus cum vesperascente iam die secretam ab omnibus horam cerneret, peregrinum quempiam esse simulans, circumire coepit ciuitatis plateas, & clamare, O virum sanctum Fortunatum Episcopum: ecce quid fecit: peregrinum hominem de hospitio suo expulit. Quae ubi requiescere debeam, & in ciuitate eius non inuenio. Tunc quidam in hospitio cum vxore sua & paruulo filio ad prunas sedebat: qui vocem eius audiens, & quid Episcopus ei fecerit, requirens, hunc inuitauit hospitio: sedere secum iuxta prunas fecit. Cumque vicissim aliqua confabularentur, paruulum eius filium idem malignus spiritus intrauit, atque in easdem prunas proiecit, ibique mox eius animam excussit. Qui orbatus miser, vel quem ipse suscepit, vel quem Episcopus expulit, agnouit.

Vide da-
 monis ma-
 litiam.

Petrus: Quidnam hoc esse dicimus, ut occidendi ausum in eius hospitio antiquus hostis acciperet, qui hunc peregrinum aestimans, ad se hospitalitatis gratia vocasset? Gregorius: Multa, Petre, videntur bona, sed non sunt: quia bono animo non sunt. Vnde & in Euangelio veritas dicit: Si oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum

Matth. 6.
 um

um tenebrosum erit. Quia cum peruersa est intentio, quae praecedit, prauum est omne opus, quod sequitur, quantum esse rectum videatur. Ego nanque hunc virum, qui dum quasi hospitalitatem exhiberet, orbatum est: non pietatis opere delectatum aestimo, sed Episcopi derogatione: nam poena subsequens innotuit, quia praecedens illa susceptio, sine culpa non fuit. Sunt nanque nonnulli, qui idcirco bona facere student, ut gratiam alienae operationis obnubilent. Nec pascuntur bono, quod faciunt: sed laude boni, qua ceteros premunt. Qua de re existimo hunc virum, qui malignum spiritum in hospitalitatem suscepit, ostentationem boni potius intendisse, quam operam, ut meliora, quam Episcopus, fecisse videretur, quatenus ipse suscipere eum, quem vir Domini Fortunatus expulisset.

Petrus: Ita est, ut dicis: nam finis operis probat, quod munda intentio operationis non fuerit.

Gregorius: Alio quoque tempore, dum oculorum quidam lumen amisisset, ad hunc deductus, intercessionis eius opem petijt, & impetrauit. Nam cum vir Dei oratione facta, oculis eius signum Crucis imprimeret, ab eo protinus, luce reddita, nox caecitatis abscessit. Praeterea equus cuiusdam militis in rabiem fuerat versus, ita ut a multis teneri vix potuisset: sed quoscunque potuit, inuaderet, & eorum membra moribus dilaniaret. Tunc utcumque a multis ligatus, ad virum Dei deductus est. Qui mox eius capiti extensa manu signum Crucis edidit, cunctam eius rabiem in mansuetudinem mutauit: ita ut postea mitior existeret, quam ante illam insaniam fuisset. Tunc idem miles equum suum, quem celerrime ex miraculi imperio a sua vesania vidit immutatum, eidem sancto viro decreuit offerendum. Quem cum suscipere ille renueret, ipse vero in precibus, ne despiceretur eius oblatio, perseveraret: sanctus vir mediam duarum partium viam tenens, & petitionem militis audiuit, & munus recipere pro hac exhibita virtute recusauit. prius nanque dignum precium praebuit, & postea equum, quem sibi offerebat, accepit. Quia enim si non suscipere, eum contristari conspexerat: charitate cogente emit, quod necessarium non habebat.

Neque hoc silere de huius viri virtutibus debeo, quod ante dies ferè duodecim audiui. Quidam nanque ad me deductus est senex pauper, atque ut mihi senum collocutio esse semper amabilis solet, studiosè hunc, vnde esset, inquisiui. Qui se esse de Tudertina ciuitate respondit: cui inquam, Quae te pater, num Fortunatum Episcopum nosti? Qui ait: Noui, & bene noui. Tunc ipse subiunxit: Dic ergo, si qua illius miracula nosti, & desideranti mihi, qualis vir fuerit, innotescere. Qui ait: Homo ille ab istis hominibus longè fuit, quos videmus modo. Nam quicquid ab omnipotenti Deo petijt, ita dum peteret, impetrauit. Cuius hoc vnum narro miraculum, quod ad praesens animo occurrit. Quadam nanque die Gotthi iuxta Tudertinam, ciuitatem venerunt, qui ad partes Rauennae properabant, & duos paruulos puerulos de possessione abstulerant, quae possessio praefatae Tudertinae ciuitati subiacebat. Hoc cum viro sanctissimo Fortunato nunciatum fuisset, protinus misit, atque eosdem Gotthos ad se vocari fecit. Quos blando sermone alloquens, eorum prius studuit asperitatem placare: ac post intulit, dicens: Quae vultis, precium dabo, & puerulos, quos abstulistis, reddite, mihi quoque hoc gratiae vestrae munus praebete. Tunc is, qui prior eorum esse videbatur, respondit, dicens: Quicquid aliud praecipis, facere parati sumus: nam istos paruulos nullatenus reddemus. Cui venerandus vir blandè minatus, dixit: Contristas me, & non audis patrem tuum: noli me contristare: nam non expedit tibi. Sed idè Gotthus in cordis sui feritate permanens, negando discessit. Die vero altera digressurus, rursus ad Episcopum venit: quem iisdem verbis pro praedictis puerulis iterum Episcopus rogauit. Cumque ad reddendum nullo modo consentire voluisset, contristatus Episcopus, dixit: Scio quia tibi non expedit, quod me contristato discedis. Quae Gotthus verba despiciens, ad hospitium reuersus, eosdem pueros, de quibus agebatur, equis superimpositos cum suis hominibus praemisit. Ipse vero statim ascendens equum, subsecutus est. Cumque in eadem ciuitate ante beati Petri Apostoli ecclesiam venisset, equi eius pes lapsus est: qui cum eo corruit, & eius coxa mox fracta est, ita ut in duabus partibus os esset diuisum: leuatusque in manibus, reductus est ad hospitium. Qui festinus misit, & pueros quos praemiserat, reduxit, & viro venerabili Fortunato mandauit, dicens: Rogo te, pater, mitte ad me diaconum tuum. Cuius diaconus dum ad iacentem venisset, pueros, quos redditurum se Episcopo omnino negauerat, ad medium deduxit, eosque diacono illius reddidit, dicens: Vade, & dic domino meo Episcopo: Quia maledixisti mi-

Nota quam
malum sit
derogare
Episcopis.

Caecum vir
sanctus illu-
minat.

Signo Cru-
cis sanat
equum.

Nota hic
miram Pon-
tificis Gre-
gorij humi-
litem.

Eccè poenā
sancti Epi-
scopi preces
cōremnen-
tis.

sti mihi, ecce percussus sum: sed pueros, quos quaesisti, recipe, & pro me, rogo, intercede. Susceptis itaque puerulis, diaconus ad Episcopum reduxit: cui benedictam aquam venerabilis Fortunatus dedit, dicens: Vade citius, & eam super iacentis corpus projice. Perrexit itaque diaconus, atque ad Gotthum introgressus, benedictam aquam super membra illius adspersit. Res mira, & vehementer stupenda: mox ut aqua benedicta Gotthi coxam contigit, ita omnis fractura solidata est, & saluti pristina coxa restituta, ut hora eadem de lecto surgeret: & ascenso equo, ita coepit iter agere, ac si nullam unquam lationem corporis pertulisset. Factumque est, ut qui sancto viro Fortunato pueros cum precio reddere obedientia subiectus noluit, eos sine precio, poena subactus, donauerit. His igitur expletis, studebat adhuc senex de eo & alia narrare. Sed quia nonnulli aderant, ad quos exhortandos occupabar, iamque diei tradior hora incubuerat, venerabilis Fortunati facta mihi audire non licuit: quae audire, si liceat, semper volo.

Nota hic admiranda vim aquae benedictae.

Sed die alia idem senex rem de illo magis mirabilem narrauit, dicens: In eadem Tuderina vrbe Marcellinus quidam bonae actionis vir, cum duabus sororibus suis habitabat: qui eueniens molestia corporis, ipso sacratissimo vespascente iam sabbato Paschali defunctus est. Cuius corpus cum longius esset efferendum, die eodem sepeliri non potuit. Cumque mora esset temporis ad explendum debitum sepultura, sorores eius morte eius afflictæ, occurrerunt flentes ad venerabilem virum Fortunatum, eique magnis vocibus clamare coeperunt: Scimus quia Apostolorum vitam renes, leprosos mundas, caecos illuminas. Veni, & resuscita mortuum nostrum. Qui mox ut cognouit earum fratrem defunctum, flere & ipse etiam de morte eius coepit, eisque respondit, dicens: Recedite, & hæc dicere nolite: quia iussio omnipotentis Dei est, cui contraire nullus hominum potest. Illis itaque discedentibus, tristis ex morte eius mansit Episcopus. Subsequente autem die Dominico, ante exurgentis lucis crepusculum, vocatis duobus diaconibus suis, perrexit ad domum defuncti, accedensque ad locum, ubi corpus iacebat exanime, ibi se in orationem dedit. Expleta autem prece, surrexit, & iuxta corpus defuncti sedit: non autem grandi voce defunctum vocauit, dicens: Frater Marcelle. Ille autem acsi leniter dormiens, ad vicinam vocem quantum modicam fuisset excitatus, statim oculos aperuit, atque ad Episcopum respiciens, dixit: O quid fecisti? Cui Episcopus respondit, dicens: Quid feci? At ille ait: Duo hesterno die venerunt, qui me eijcientes ex corpore, in bonum locum duxerunt. Hodie autem vnus missus est, qui dixit: Reducite eum, quia Fortunatus Episcopus in domum eius venit. Quibus verbis expletis, mox ex infirmitate conualuit, & in hac vita diutius mansit. Nec tamen credendum est, quia locum, quem acceperat, perdidit: quia dubium non est, quod intercessoris sui precibus potuit post mortem melius viuere, qui & ante mortem studuit omnipotenti Deo placere.

Deflect mortem Marcellini.

Excitat defunctum Marcellinum.

VITA S. BURCHARDI EPISCOPI HERBIPOLENSIS, UT IN ANTIQVO MS. EXEMPLARI HABETUR, quod præ vetustate aliquot locis legi vix potuit. *Author est, tanetsi Co-dex nomen non habet, Egiluardus monachus cœnobij S. Burchardi prope Herbipolm, teste Tritthemio Abbate Spanhemensi, libro de viris illustribus sui Ordinis.*

PROLOGVS IN LIBRVM PRIMVM.

Aluatoris mundi gratia, qui quos prædestinat, vocat, & quos vocat, Rom. 8. iustificat, verbo sui Euangelij, quod in toto orbe prædicandum promiserat, tandem in insularum numero, quæ per incredulitatis errorem diu fuerant longè à salute, per industriam sui fidelis dispensatoris Gregorij, etiam Angliam fructiferam terram, seminis Domini capaciorem factam, per vniuersæ Christianæ religionis augmenta, suis doctoribus cooperante spiritu sancto, sibi fecit esse propinquam.

Matth. 24.

S. Gregorius Papa Anglos conuertit.

Multum inde replicare non indigemus, ut potè quod in gestis Anglorum abundarissime digestum non ignoramus. Non tamen ociose prætereundum, immò pro Christi amore toto cordis acumine speculandum, qualiter à solis ortu usque ad occasum fulgur Euangelici iubaris parens, insulas occiduas illustrauerit, ut radiorum suorum splendoribus

etiam